

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjárónak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillért közöltenek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Készítsünk viztartó medencéket.

„Segíts magadon s az Isten is megsegít!” — mondja a közmondás. De hogyan? kérdik talán némelyek? Egy másik közmondás megadja a választ e szavakban: „A nyomoruság sok mindenre megtanítja az embert.”

Most, midőn a tartós szárazság miatt csaknem mindenféle növény fejlődése megállott s csaknem közohajjá váltott: „Bár az ég csatornái már megnyílnának!” Bár az Isten egy kis áldásos esővel itatná meg a szomjas földet, mert különben semmi sem lesz, beáll a szükség s jaj minekünk, mert elveszünk, jaj különösen a szegény embernek, mert még a pénzéért sem kap eleséget. Oly időben, midőn csaknem általános a rémület a tartós szárazság miatt, azt hiszem hasznos szolgálatot teljesítek a közboldogságnak, ha azt mondom, hogy készítsünk viztartó medencéket és a szomjas földet szárazság idején öntözzük, hogy hozza elő az ő titkos kebeléből áldásait számunkra.

Mindnyájan olvashatjuk a bibliából az egyiptomi hét bő és hét szűk esztendő történetét és a József előre látó bölcsességét, melynek következtében Faraó őt megbizta a gabona raktárok készítésével s ezáltal Egyiptom megmenekül az éhségtől és Jakobot, az ő apját és testvéreit is megmenti az éhen halástól.

Hasonló szolgálatot tesz ma Egyptom-

nak az angolok bölcsessége, mert ők a Nilus folyó vizét viztartó medencékben felfogják és szárazság idején öntözik rét és szántóföldjeiket.

Akik Bukarestben jártak, beszélnek, hogy Bukarest környékén is sok öntöző készülék van, melyből szárazság idején a bolgár és szerb zöldségtermelők öntöznek, nagy árendát fizetnek s mégis olcsón adnak mindent.

Mikor Budapesten jártam, egészen bámulatra ragadott a budapesti kertészeknek azon fáradhatatlan munkássága, hogy folyton öntözték s e miatt a virágos parkok és gyepek örök tavaszt mutattak.

Igen sokszor hálátlankodunk Isten iránt, hogy a munkát jól megtettük, a földünk is olyan jó, mint a másé s még sincs kielégítő veteményünk, nem tudunk annyit előállítani a nagy veteményes kertünkben, mint a szegény asszony az ő kiscsijéből. Igen, mert ő öntöz, gyomlál, míg mi az Istenre bizzuk, hogy amit akar, adjon. Pedig: segíts magadon s az Isten is megsegít.

Lám a jelen év tavaszán is, ha lettek volna viztartó medencéink és öntöző eszközeink, mily hasznos és célszerű lett volna az öntözés

Eddig kaszálni való lucernánk, szépen fejlődött őszi és kikelt tavaszi vetésünk volna.

Sokszor hallottam és olvastam Hollandiáról, hogy ott a határok is mindmennyi gyümölcsös kertekké vannak vará-

zsolva és hogy a szülő a gyermekének nem föld, hanem gyümölcsfa részt ad s a gyümölcsfák alatti helyet maga használja, annyira szűk a föld. A mezők el vannak látva csatornákkal, melyekből szárazság s minden más alkalom adtán öntözik a földjeiket és emiatt a növényeik hamar, dusan és kiváló szépen nőnek és tenyésznek.

Bizony minálunk is hasznos volna a viztartó medencék készítése és az öntöző eszközök beszerzése sokszorosan megtérülne a növények gyors és dus fejlődése által.

Mi nálunk úgy szólva kevés költséggel lehetne létesíteni a szükséges viztartó medencéket, mert hazánkban majd minden vidéken bővíben van hol forrás, hol folyóvíz, hol tó s amitől az Isten óvja meg a mi magyar hazánkat, ha egy rendkívüli szárazság előállana, akkor tudnók igazán ezeknek a viztartó medencéknek a kiszámíthatatlan jótékony hatását valóban mérlegelni. — Mert fájdalom, hogy nekünk magyaroknak a magunk kárunkon kell tanulni, mivel a közmondás szerint:

„A magyarnak igen sokszor hátul van az esze.”

Készítsünk tehát viztartó medencéket s a községekét lássuk el öntöző eszközökkel. A tüzi fecskendők jók volnának szükség esetén ily öntözésre is

Kozma Miklós.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Az én gasztronómiám.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája. —

Írta: E. Keményfi Katinka.

(Folyt. és vége.)

Másik évben második tanítónőt kapott iskolánk, aminek igen örvendtettem. Lakása éppen az enyém mellett volt benn, az iskolaépületben és volt közös előszobánk.

Konyhám csak nekem volt, neki nem. Ez is a közös előszobából nyílt. Ő is vendéglői koszthoz folyamodott.

Tele voltunk panasszal.

Ő ugyan Zólyomgyéből került oda, tehát semmi esetre sem lehetett az a gusztusa a kosztra nézve, mint nekem, mert az árpakenyér, zabhaluska birodalmában, azt hiszem, egy erdélyi jó ebéd, egy fenséges szép költemény poetikus hatásával bírhat, mindazonáltal ő is panaszkodott, hogy miért azt ő tudta.

Neki is volt Zólyomban egy huga, nekem is volt egy Erdélyben.

Elhatároztuk, hogy elhozzátjuk őket s főzünk otthon. Kettőért már érdemes otthon főzni. Én felajánlтам a konyhát. Tapsoltunk, ugráltunk örömmünkben, hogy mi otthon fogunk főzni.

Egyszerre elkomolyodtam s aggodalmasan kérdelem: „De Milka, tud-e maga főzni?! Mert én tudok!” — fejeztem be önérettel.

Erre ő nyelt egyet.

Még akkor nem ismertem eléggé kartárs-nőmet s nem tudtam az éh-korty nyelés lélektani hátterére következtetni. Később volt időm, mert hét évig voltunk együtt, míg ő onnan egy nagy idegbetegséggel eltávozott, kitanulmányozni, hogy mikor nagyot akart mondani, aminek a valódiságában még ő maga sem hitt, rendszeren nagyot nyelt.

Nagyot nyelt tehát s azt mondta, hogy ó-jé! ő nagyon jól tud főzni.

Elhittem. Ő is elhitte, hogy én tudok s a hugokért irtunk.

A hugaink megérkeztek.

Bevásárlásokat kellett tennem. Az én háztartási sablonom népes családra illően élt emlékezetemben. Nagy fazék, nagy lábas, minden nagy. Mi ugyanis otthon sokan voltunk. Később, mint tanuló a kolozsvári felsőbb leányiskolában is bennlakó lévén, ha a főzést megfigyeltem, ott is nagy kvantumot láttam. Ott is nagy fazék, nagy lábas, nagy leveses tál, minden nagy. Én kicsi, apró edényt, kicsi lábast, piri fazekat csak játéknak tartottam; olyat hivatása magaslatán, azaz valóságos étellel megtöltve, plattenen sus-torogva soha sem láttam. Nem is gondolkoztam tehát azon, hogy milyen edények is kellenének hát nekem, hanem megvettem a nagy fazekakat, nagy lábast, nagy tálakat stb. Az én sablonom ilyen volt A hugomé is ilyen. S megkezdtük a főzést tanítónőtársammal közös konyhában, közös plattenen.

Hogy miket főztünk s milyeneket, kivált

kezdetben, azt az alábbiakból sejteni lehet, de hogy a fűszert a mi kifogyhatatlan jó kedélyünk és bolondságaink képezték 7 évig, az elfelejtethetlenül élni fog emlékezetemben.

A dolog summája pedig az: küszöb, hogy én is, meg a hugom is csak sok embernek tudunk főzni, kettőnek nem.

Milka pedig se soknak, se kettőnek nem tudott. Mi ugyanis hugommal első nap annyit főztünk, hogy 8 ember jól lakhatott volna belőle. A minőség jó volt. De reá kellett jönnünk, hogy mi csak ketten lévén (cselédet közöst tartottunk, egy szerb leányt, kosztjának felét én szolgáltattam ki, felét Milka. Azt hiszem, a gomra örökre megemlegeti ezt a dualizmust!), tehát nekünk kevesebb ennivaló kell, mint 8 embernek. Ez fényes igazsággént szűrődött le agyunkban mindjárt az első főző napon. De hiába, hozzávetni sehogy se tudtunk. Ha pl. a hus mennyiségét el is találtuk, nem találtuk el a sózást! Ha a főzelék mennyiségéhez jól hozzávetettünk; a rántás mennyiségét s a sózást bizonyosan elpuskáltuk.

Ez így ment jó darabig.

Konyhánk valóságos vegy-kísérletező laboratorium volt, csak hogy mi nem elemekre vadásztunk, hanem vegyületeket, magyarán kotyvalékokat állítottunk elő. Jó darabig nem voltunk képesek kis mennyiségben élvezhető ételeket főzni, akármit csináltunk. Két problema állott előttünk: vagy tele főzni a nagy családi fazekakat és lábásokat, szóval 8-10 emberre valót főzni s akkor jót eszünk, vagy pedig kicsit főzünk s rosszat eszünk; azaz dehogyan eszük meg! A

A legszebb imakönyvek jutányos áron kaphatók Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

A legbecsültebbek között.

Vármegyénk szülöttei közül a hivatali állás vagy a kenyérkereset követelése szerint sokan, sőt számosan kerülnek el az ország távolabbi vidékeire, vetődnek el bőven idegenbe is, hol Romániába, hol Amerikába, hol munkálkodni, hol sanyarogni; ott élnek-halnak ezután gyakran, minden nyom nélkül övéikre és mireánk nézve, de hát vannak olyanok is, vannak, a kik szülőtte földükről elkerülve messzire, működésük és karakterük által kiválnak, tulemelkednek a köznapi tevékenység határán, hisz nevet szereznek maguknak s végül aztán becsületet szereznek, diszere válnak a székelyi névnek. Az utóbbiak közül való volt bethlenfalvi Balássy Ferenc.

A magyar Tudományos Akadémia közelebről tartott összes ülésén, ahol br. Eötvös Loránd elnök, Szentkláray Jenő történettudós és temesvári apátkanonok, egy másfél óráig tartó formás, szép és magvas beszédben emlékezett meg Balássy Ferencről, melynek meghallgatására az elhunyt rokonai közül megjelentek a gyűlésen Balássy János szurdok-püspöki plebános és Balássy Dénes fővárosi tanár is. Szentkláray részletesen méltatta az elhunyt székely mivoltát, tudományos érdemeit, történelmi tanulmányait, a melyeknek sorát szülőtte földjéről szóló tanulmányokkal kezdette meg. Sem az akadémikusok, sem az Akadémia falai bizonyára sohasem hallottak Udvarhelyről, Bethlenfalváról, azoknak romantikus fekvéséről, régi székely szokásokról, régi tanárokról olyan színes, ragyogó rajzolatot, a minőt Szentkláray beszédben festett róluk. Igazán irt, szeretettel mondott, mégis történelmi és reálhűségű méltatás volt az.

Minthogy vármegyénk szülöttei közül akadémikus egy sincs, mert azok, akik voltak, Orbán Balázs és Balássy Ferenc rég meghaltak már; tanulságul és figyelmeztetőül érdekesnek tartjuk közölni az emlékbeszéd főbb adatait, hogy kiki láthassa belőle, hogy nem mindig kicsinyölőleg, sőt gyanuskodó mosolygással, a minék az utóbbi időben gyakran vagyunk tanui, beszélnek másutt, de beszélnek megbecsülve, elismeréssel, sőt szeretettel is a székely emberről.

Szentkláray Jenő emlékbeszédét Balássy Ferencről azzal kezdte, hogy nálunk, magyaroknál, mint általában kisebb nemzeteknél, érdem minden lépés, még a legparányibb igyekezet is, a melylyel valaki hazáját, nemzete műveltségét és tudományos haladását előbbre vinni igyekszik. Annál nagyobb elismerés illeti meg az olyan férfiakat, kik, mint Balássy Ferenc, tulemelkedve a köznapi tevékenység határán, egész életük fölaldozó fáradaimaival szentelik magukat a haza szolgálatára s maradandó értékű alkotásokra. Balássy Ferenc nagyon egyszerű, igénytelen falusi pap volt; de a papságnak ma már ritkuló ama csoportjából, melynek tagjai nem a semmittevés és kényelemszeretet alacsony völgyeiben élvezik kiváltságos állásukat, hanem fölemelkedve a munka és kötelesség ideális régióiba, az emberi honfiúi feladatok hegytetőire, ebből a magasabb szem-

pontból tekintik hivatásukat s állásuk intézményeit a köz hasznára, a haza egyetemes céljainak előmozdítására fordítják.

A magyar katolikus klérus kiválóbb szellemei élénk tudatában voltak a papi rend természetéből folyó e magas szentes hivatásuknak. A szent királyoktól adományozott gazdag birtokokat is csak azon címen tartotta meg a magyar katolikus egyház a mai napig, hogy e javak a vallás és erény támasztékai, a honvédelem segédforrásai s a tudomány és kultúra gyümölcsöző tőkéi legyenek, s kiváló munkássággal szerzett érdemek jutalmazására fordítottassanak. A klérus tevékeny részvétele a magyar nemzet művelődésében oly bensőleg szövődik egybe hazánk egyetemes kulturtörténetével, hogy szinte a magyar egyház virágzásának, avagy elhanyaglásának korszakait tünteti föl az a mérték, a melynek arányában a klérus nemzeti közéletünk terén érvényesülni tudott.

Ennek az igazságnak idejekorán fölismerésével indult el Balássy Ferenc tudományos és írói pályáján. Az ország határán, a székely Bethlenfalván született 1821-ben, december 9-én. Apja bethlenfalvi Balássy János földmivelő, anyja Simó Sára ösrégi nemes székely familiából eredtek. Az elemi tanulást születőhelyén, a gimnáziumot Székelyudvarhelyen kezdte s Budán, Szolnokon és Gyöngyösön folytatta, mert szülői korán elhalálózván, nagyatyja Balássy Pál tiszapüspöki esperes, kihozta őt a Székelyföldről Magyarországra és az egri egyházmegyében pappá neveltette. Áldozó pappá Pyrker László egri érsek szentelte föl 1845-ben. Mint káplán több helyen szolgált, közlegényi rangban végig küzdötte a függetlenségi harcot, s 1859-ben plebános lett Borsodmegyében Bán-Horvátiban, hol barátságot kötött Kazinczy Gáborral, ki akkoriban Toldyval együtt az Uj magyar Muzeum-ot és az Ujabb nemzeti könyvtárt szerkesztette. Egerben a folyóiratokban kezdte meg írói tudományos működését. 1870-ben Török-Szentmiklósról került plebánosnak, onnan 1881-ben Maklárra, a hol 1896-ban október 4-én meghalt.

Az Akadémia 1872-ben választotta meg levelező tagjává. Tudományos irodalmi munkásságát székely tanulmányokkal s a magyar őskor történelmi földrajz kérdéseinek földterítésével kezdte. Igen derék, rendkívül szorgalmas és nagyon lelkiismeretes történetíró volt. Művei közül nevezetesebbek: A rabonbánok, Székelyi dulkók, A tetemrehívás, vagy halálujtás, melyből Arany János kölcsönözte gyönyörű balladájának a tárgyát, továbbá a Hadi szemle a székelyeknél, A székely szokások ősrégisége, A székelyföld régi fő- és alesperesi kerületei és egyházai, Az egri egyházmegye alakulása, Szelistye és Talmács váranak jogtörténelmi nyomozása, Sáros vármegye alakulása s régi elnevezése, Kemej megye, A székelyek alapszerződése, Ludányi Tamás egri püspök, A zámi és oháti apátságok, Suprutus provincia, vagy megye nyomozása, Sombolyi főesperesség, Sárvári várispánság és apátság, Az egri egyházmegye régi főesperességei és a vatikáni pápai tizedrovat, A jászok megtelepítése,

Mege és várispánság, Heves vármegye története a mohácsi vészig.

Balássy tudományos munkásságát általában becsületes alaposág jellemzi. A székely kérdésben a hun elméletet vallotta magának s ellenfele volt Hunfalvy Pálnak. A finn-ugor irányt bizonyos határon túl gyanusnak hitte. Kulturánk alapvető tényezőinek tanulmányozására elsősorban a nemzeti hagyományt, azután pedig a nyugati, vagy római hatások megfigyelését tartotta a legfontosabbnak!

Mint magánember, ritka puritán jellem volt. Spártai egyszerűségének bája, szinarany egyénisége elragadott mindenkit, aki vele valaha találkozott. Mint pap és az evangélium hirdetője, elsősorban önmagára irányozta figyelmét, hogy méltó legyen az Ur nyájának legeltetésére és példás életével szövőtnékként világítson hiveinek. Német nyelvű községét Maklárt, magyarosította. A legönzetlenebb idealizmussal szolgálta egyházát és a magyar irodalmat. Jogosan várhatta volna, hogy munkás élete fáradaimaival legalább annyira vihesse, hogy öregségére megérdemelt helyet kapjon az egri székesegyház tizennégy kanonoki stallumainak valamelyikében. Azonban ez nem történt... Mig hazánkban nem éppen ritka látvány, hogy név és érdem nélkül szükölködő köznapi kisemberek fölkapaszkodnak egész a püspöki infulák szféráiba, őt következetesen mellőzték és falusi papnak hagyták. Adjunk neki helyet, — mondja Szentkláray emlékbeszéde végén — Akadémiánk legbecsültebb nevei sorában.

A volt urbéres erdők elidegenítésének korlátozása. A volt urbéresek az urbéri rendezésből kifolyólag erdőilletőségük fejében részükre kihatott és az 1871. évi LIII. t.-c. 2. és 3. §-ainak határozmányaihoz képest teljes tulajdoni és szabad rendelkezési joggal, de ugyanazon törvény 25. §-a szerint az erdőkre nézve az erdészeti rendszabályok betartásának kötelezettségével birt területeket az erdőtörvény rendelkezéseinek kijátszására irányuló célzattal elidegeníteni igyekeznek. Ennek lehető megakadályozása végett mindazon esetekben, amidőn községi iskolai (iskola-alap) és községi tanítói erdőkre nézve községek vannak érdekelve, az ezen érdekeltég szempontjából elidegenítési jogügyleteknek jóváhagyására hivatott elsőfoku hatóságokat a belügyminiszter 1904. március 30-án 124,909 sz. a. kelt körrendeletével utasította, hogy ezen jogügylet jóváhagyása kérdésének elbírálásába csak akkor bocsátkozzanak, ha a szóban levő elidegenítéshez a földmivelésiügyi miniszter hozzájárulása már kieszközöltetett.

Krónika.

— Fővárosi levelezőnkől. —

Budapest, május hó 24-én.

A tavasz legszebb ünnepét ülte meg a keresztény világ. Királyunk Ő felsége budavári palotájában visszavonulva töltötte a pünköszi ünnepeket. Önök pedig a csiksomlyói bucsuban gyönyörködtek ezalatt valószínűleg.

Nálunk a pünköszi kongresszusok nagy érdeklődés mellett folytak le. Ezek között szinte szomorúan válik ki a községi és körorvosoké. Nem csoda, ha erről így nyilatkozik egyik fővárosi tekintélyes lapunk: „Micsoda elhagyott, elhanyagolt emberek. A jó Isten is levette róluk a kezét, a társadalom pedig éppenséggel nem nyult hozzájuk segítő kezével. Ha nem volna országos szervezkedés, a körorvosoknak kellett volna azt feltalálniok. Minden egyes érdekük, mely őket egyénileg szolgálja, hozzá van növe az ország érdekéhez. És szinte utolsónak eszméltek a társadalmi szervezkedés önszorgító akciójára. A legszegényebb emberek, akik a legérdemesebbek is, egyszersmind a legszerényebbek. Az ő szervezkedésük ellen nem lehet kifogás, ellenkezőleg, céljuk, mely a humanizmusé, a magyar társadalom minden faktorának szimpátiájára és támogatására számíthat.”

A magyar kereskedők tegnapelőtt óta tényezők lettek Magyarország gazdasági szervezetében. — Sándor Pál elnöki megnyitójában a hazai kereskedő világ páratlan érdeklődése és impozáns részvétele mellett megtartott Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés célját így körvonalazta: fokozni a kereskedelem megbecsülését, megvédeni és növelni a kereskedő tisztességét, megértéssel akarja az új szervezetet és célokat elérni s vezérlő csillagul a magyar haza érdekét tekinti. Ez pedig ilyen formán helyes elv.

szerb leány eszi meg. Mert mi nem vagyunk képesek megenni. Az első problémánál szívesen kintartottunk volna, de a fizetés nem tartott ki mellette. Fájdalom a tanítói fizetéseket nem ilyen kulcs szerint állapították meg, hogy egy embernek 8 személyes fazekakban lehessen belőle főzni, hanem éppen megfordítva. Hát a másik problémánál kellett maradnunk. Kicsit főztünk és rosszat.

Minden igyekezetünk oda irányult azonban, hogy Milkáék valahogyan meg ne sejsék a mi tudatlanságunkat. Milka elejétől fogva picit fazékban főzött. Amellett kövér volt, mint egy mézárósné. Irigyeltük, bámultuk a tudományát, hogy akkora öklömnyi csuprocákkal ilyen impozáns izmokat és hájat tud fenntartani. És titkolóztunk tovább.

Milkáék minden évés után dicsekedtek, hogy milyen jóízűet ettek. Nosza, mi is rágyujtottunk a dicsekvésre, hogy így meg úgy pompásan sikerült az ebédünk... nem is kellene ennyire anyagiassáknak lennünk... elkapunk... stb. Aztán a megenni nem tudott rossz ételeket, ha a szerb leány részét kiadtuk, eldugtuk, a kredenc legalsó polcára s amint „az est bontogatni kezdé szürke fátolyát” — vagy én, vagy hugom kisurrantunk vele s a folyósó végén levő ablakon át kiöntöttük a kertbe!

Azt észrevettük mi is, hogy mikor már mi lefeküdtünk, Milkáék rendszeren még egyszer végig mennek az előszobán, de nem tulajdonítottunk mi ezen jelenségnek semmi fontosságot: talán behoz-

valamit az osztályából, talán mosdóvizért meggy... gondoltuk.

Amde egy napon elszámítottuk magunkat mi is, Milkáék is. Epen egyszerre léptünk ki az ajtón a közös előszobába fazékkal a kezünkben. A miénk reszelt tészta leves volt. Sós, mint a géra és oly sűrű (a huncut reszelt minden levét magába szíptott!), hogy a kanál megállott benne.

Az övök valami felvidéki gagymata volt, vajjal készített rántásos leves, nádmézzel megédesítve. Mert láttam, mikor főzték.

Amint így egyszerre kiléptünk, megdöbbenve állottunk meg, egymásra meresztettük szemünket, mint két — azaz négy kérdő-jel (mert hugainkat is vittük magunkkal a sötét folyósi körútra), állottunk szemben egymással. A helyzetet én ismertem föl leghamarább és csengő hahotával adtam ennek kifejezést. Már a másik pillanatban mindnyájan neveltünk s lelepleztük titkainkat. Bevallották ők is, hogy minden este temetnek s irigyeltek bennünket főzési tudományunkért.

De aztán neki adtuk magunkat komolyan a studiumnak és sok igyekezet, sok gyakorlat meghozta a sikert.

Megtanultam kettőnek is jóízűen főzni.

Am, most veszem észre, hogy a milyen sűrű és tömör volt az a bizonyos reszelt tészta leves, amelyet nem tudtunk megemészteni: ezt a tárcát épen olyan hosszú lére eresztettem.

Vajjon az elmondottak után lesz-e bátorsága D. G. urnak az én főztőmhöz leülni?!...

Ha igen, szívesen látom.

Franciaország és a Vatikán között a négy év óta folyó háború döntő ütközet felé készül. Loubet elnök ugyanis viszonzta III. Viktor Emánuel király párisi látogatását, a nélkül, hogy a pápánál tisztelgett volna. Eddig a dologból nagyobb konfliktus nem támadt s remélhetőleg békés uton sikerül elintézni a fölmerült világhírű incidens.

A japán-orosz háborúról érkezett harctéri tudósítások ismét nagy ellentmondásokba kerültek s így a helyzetről biztos hírt alig lehet tudni.

Visszatérve a hazai eseményekre, jelezhetem, hogy a képviselők vagy három hétre szétoszlottak s a delegációknak is négy napi vakációjuk volt. A földművelésügyi miniszteriumban egy második államtitkári állást szerveznek. S a főrendiházban pünköszt szombatján megszavazott törvényeket még aznap szentesítette a király. A hivatalos lap pedig vasárnap közölte a vármegyei tisztviselők és községi jegyzők fizetésének rendezéséről s az állami beruházásokról szóló törvényeket.

Tan- és nevelésügy.

Tanítók és tanítónők figyelmébe. A vallás-és közoktatásügyi miniszter 40246. sz. rendeletével értesítette vármegyénk kir. tanfelügyelőjét, hogy az oly szives készséggel fogadott tanítói és tanítónői továbbképző tanfolyamot a folyó évi szünetben megújítja. Még pedig, hogy minél nagyobb mértékben eleget tehessen a felvételért folyamodók kérelmének, ezidén a tanfolyamokat kétszer oly nagyszámban lépteti életbe, mint a múlt évben voltak; nevezetesen: Budapesten, Baján, Pápán, Modorban, Déván és Máramaroszigeten tanítók, s Kolozsvárott és Szabadkán pedig tanítónők részére. Mindenik tanfolyamra 50 hallgató vétetik föl, kik közül 30 ingyenes és 20 kedvezményes ellátásban (lakás és étkezés) részesül. Az utiköltsége valamennyi hallgatónak megtérítést nyer (másodoszt. asuti jegy ára vagy a kész fuvar költség). A felvételért bármelyik jellegű iskolánál működő tanítók és tanítónők bélyegnélküli kérvénnyel eskis az illetékes kir. tanfelügyelőség útján folyamodhatnak. A kérvények benyújtásának határideje folyó évi június hó 5-ik napja.

Különfélék.

Eljegyzések. Dr Keith Ferenc Udvarhelyvármegye egyik igen derék aljegyzője eljegyezte Kassay Rózsikát városunkban. — **Muntyán** János homorodokládi járási m. kir. csendőrmester pünköszt másodnapján eljegyezte Kovács Katinkát, Pollák Ignác kir. végrehajtó és nejeének nevelt leányát Homorodokládon. — **Bots** Lajos kolozsvári m. kir. adótitst ugyancsak pünköszt másodnapján eljegyezte Csűrös Vilma Szentpéterfalván. — **Ifj. Széll Géza** székelykereszturi törekvő fiatal kereskedő pedig **Kazatsai** Ilonkát jegyezte el Székelykeresztúrt.

Az E. M. K. E. közgyűlése. Az Emke f. hó 28-án tartja XX. rendes közgyűlését Kolozsváron. A közgyűlésen résztvehetnek a rendes, alapító és tiszteletbeli tagok. A közgyűlésre utazni óhajtok részére az egyesület 5 drb kedvezményes utazási igazolványt küldött fiók választmányunkhoz. A kik ezen igazolványokra igényt tartanak e hét folyamán átvehetik: Dr Solymossy Lajos, főreáliskolai igazgatótól.

A székelykereszturi állami tanítóképző intézet — hír szerint — közelebről új épületet nyer. E célra 340,000 K építési költség van előirányozva. Ezen hír az egész vidéken nagy örömet keltett.

Hirlapírók gyűlése. A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége **Kulinyi** Zsigmond elnöklésével minap tartotta országos gyűlését az „Otthon” negytermében, a tagoknak igen élénk részvétele mellett. Kulinyi Zsigmond élesen kikelt a vidéken mindenfelé felburjánzó krajcáros lapok ellen, melyek az újságírói proletáriátust szaporítják. Szóval **a budapesti újságírói testületnek a vidéki sajtóval szemben tanúsított rideg magatartását is, valamint a kereskedelmi miniszteriumnak a vidéki lapok irányában a vasúti jegykedvezmények engedélyezése körül követett szűkléblű és meg nem érdemelt elbánását.** Elhatározták, hogy a szövetség kebelében választott bíróságot alakítanak, mely a hirlapírók viszályai esetén hivatva lesz dönteni. — A jövő esztendői közgyűlés megtartására Miskolc városát szemelték ki. A közgyűlést megelőző igazgatósági gyűlésen harminc új tagot vettek fel; az igazgatóságba pedig behívták az eddigi póttagok sorából **Blaskovics Ferenc** országgyűlési képviselőt **Temesvárról** és **Sötét Sándor** drt **Egerből**.

Budapest ritkaságai közé tartozik a székesfővárosi Erzsébet szegényház s az abban elhelyezett munkaképtelenek sokasága. Hanem ezek között is a legérdekesebb az a 116 éves asszony aki állandó figyelem tárgya. Dr. Prasszer Tivadar orvos mindenkit lekötőleg szeretetre méltósággal kalauzolja a látogatókat. Nem csoda, hogy ezt a derék, széles látókörrel és nagy tudással bíró kedves fiatal embert valósággal bálványozzák az összes munkaképtelenek. Alkalmunk volt erről meggyőződést szerezni, midőn az 1788-ban Sárospatakon, Zemplénvármegyében született aggastyánt: **Borsos Józsefné Einzig Jetti** asszonyt meglátogattuk. Említésre érdemes még az a 100 éves öreg asszony is, akit **Tordóy szki Erzsébetnek** hívnak s aki **Jaszeniczián, Arvavármegyében** született. Mint szerű rend, példás tisztaság vonul végig mindenütt s a székesfővárosnak valóban becsületére válik, hogy ily emberséges módon gondoskodik elaggott és munkaképtelenné vált szegényeiről. Vajjon a mi székely anyavárosunk mikor fog a humanitás oly magaslatára emelkedni, hogy szegényeinek menedékhelyét építsen?!...

A vasúti sztrájk következményei. Mindinkább láthatókká lesznek azok a károk, a melyeket a vasutasok sztrájkja a Máv. pénztárának okozott. A f. évi ápril havi áruforgalom ugyanis a Máv. vonalain az 1903. év hason időbeli forgalmához képest mintegy 24 százalékkal visszaesést mutat. Feladatott ugyanis ápril havában 158.933 kocsirakomány, 32.646 kocsival kevesebb, mint tavaly áprilisban. A darabáruk forgalma is jelentékenyen csökkent, ez a forgalom ugyanis f. évi ápril havában 142.452 tonnát tett ki, ami 31.608 tonnával kevesebb a múlt évi ápril havi forgalomnál. Végül megemlítjük, hogy a Máv. igazgatósága a sztrájk idején utközben megromlott vagy elveszett árukért kártérítés fejében eddig mintegy 57.000 koronát utalt ki, de a reklamációk száma még mindig oly nagy, hogy azok elintézése még 1½—2 hónapot is igénybe vesz.

Jókai-gyászdal. Zongorára szerzette **Z. Révész Anikó.** Szövegét írta: **Zempléni Árpád.** Egy igen kellemes és hatásos zenéjű gyászdal jelent meg **Jókai Mór** koszorus költőnk halála alkalmából **Z. Révész Anikó,** az ismert nevű zeneszerzőnőtől **Budapesten.** A gyönyörű zenéhez méltó szépségű a szöveg is, a mely így szól:

Versz rémes óra, itt a halál,
Mehalta böles, a költő, a király;
Az éjnek barna szánya ráterült,
Nagy álmodásba szenderült.
Isten veled, Isten veled!
Petőfi vár, Isten veled!

Sírba térsz, magyarok ragyogó csillaga,
Még is élsz, ott is élsz álmodol éjtszaka:
Álmodol mi nekünk,
Évezres nemzetünk
Legdicsebb álma te, nagy álmodónk;
Álmodónk!

Elrejtett jós, uléma, nagy:
Ha jó, ha költ az óra, fölriadj!
Álmod, látomásod elbeszél,
Ugy őrizd Árpád nemzetét.
Isten veled, Isten veled!
Petőfi vár, Isten veled!

A zenemű ára csak 1 korona. Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, zenemű-, papír-, író- és rajzszerkesztésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz.

Trafikosi önkénykedés. A székelyudvarhelyi dohánygyárüzem e hó 24-én (heti vásárnap) ismét hosszú vagyis „szenteverdel” napot csinált magának. Nem tudjuk honnan veszi ezt a bátorságot, hogy lépten-nyomon áthágja a tilalmat? Annyi azonban bizonyos, hogy a felügyelő hatóságtól — úgy látszik — akár bukfenceket is vehet — a nagy közönség és főképp az állam rovására. A nevezett napon is délután egyszerűen önkénylőleg becsukták a boltot s az egyedül általuk élvezett privilegiumnál fogva, a helybeli és vidéki közönség dohányt és belyeget nem vásárolhatott. Kérdjük, meddig tart ez az önkénykedés? Tud-e és akar-e az arra illetékes hatóság rendet csinálni, vagy nem?... (Beküldték.)

A sertésvész városunkban járványos jellegűt öltött s mint szakértő állítja, részben a felügyelet hanyaságán mult eddigelé, hogy alig volt időszak mostanában, melyben a járvány ne uralkodnék. Igen jellemző, hogy épen a ragályozás behurcolásának ellenőrzésére alkalmazott egyik egyén sertései kapták meg a betegséget s onnan terjedt el legutóbb a város sertés-állományára. — **Lövete** tekintélyes nagyközönségből egyszerre nem kevesebb, mint 300 darab szarvasmarha száj- és körümfájásáról érkezett jelentés napokban. — **Erked** község lóállományában ja takonykór még folyton tart s szedi áldozatait. E hó 26-án ismét mintegy 114 darab lovat oltanak be. Oda érkezik az állategészségügyi felügyelő is **Budapestről.** Innen pedig **Zonda József** tvh m. kir. állatorvos utazott **Erkedre.**

Kidobott pénz — bármily csekélynek látszó is — az olyan hirdetésért fizetett összeg, amelyet igen korlátolt számu és nem érdekelt közönség olvas. Ellenben a „Székely-Udvarhely” apró és rendes hirdetései — melyeket hetenkint kétszer: **csütörtökön** és **vasárnap** nemcsak Udvarhelyvármegye székhelyén s minden valamire való és számottevő községében, hanem az ország legtávolabbi részében is sok ezren olvasnak — a **legolcsóbbak,** mert feltétlenül eredményt biztosítók.

Vizsgai íráslapok legfinomabb fehér papíron 100 darabonként 90 filléért a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzszerkesztésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15. sz. a. kaphatók.

Nyilt-tér*

A szilárd és folyékony
Sarg-féle Szappan
Glycerin.
a bőrt fehérré
és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Sarg-féle Glycerin szappan úgy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a **legkitünőbb tisztító szernek** bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. által a legjobb eredménnyel használják.

* Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget sem vállal a Szerk.

Kedvezmény olvasóközönségünknek!

A

✿ Budapesti Bazar ✿

dus tartalmu, magas színvonalu és a legolcsóbb magyar modern divatlap. Előfizetési ára postai küldéssel vagy házhoz szállítva **negyedévenként egy korona 50 fillér,** akik azonban kiadóhivatalunknál, Székelyudvarhely, Kossuth-utca 15. szám alatt rendelik meg, azoknak jóval mérsékeltebb ár mellett kedvezményképen

1 korona 30 fillérért küldetjük. — A „Budapesti Bazar” bármely hónap elsejétől megrendelhető. — A Budapesti Bazar minden számában kitünő szépirodalmi rész, 40—50 ábrát tartalmazó divatrész, természetes nagyságu rajz- és kézimunkákat tartalmazó szabásív, diszes borítékív van. A szabásív magyarázata világos és könnyen megérthető. A Budapesti Bazar a társadalom minden osztályának igényeit kielégíti. A divatot kerereső uri nőknek és a munkás szabónőnek egyaránt szükséges van ez **olcsó magyar divatlapra.**

A Budapesti Bazar megjelen havonként kétszer, minden hónap elején és közepén.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

BOR. Jó és olcsó asztali esemege és gyógyporok literenkint 28 krtól 1 frt 40 krig **Fernengel Gyula** bor nagykereskedésében kaphatók. 5 literen felüli vételnél külön kedvezményes árak.

Kertmegnyitás!

Székelyudvarhelyt az „Erzsébet-kert“ folyó évi június hó 5-én megnyilik.

Fogorvos Székelyudvarhelyt.

Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor fog- és szájspecialista műterme Kossuth-utca 31. sz. alatt. Szerényebb viszonyok között levő vidéki földmiveseknek foghuzásokat és más apróbb műtétet 1 koronáért, teljesen szegényeknek pedig díjtalanul eszközöl.

Kézmárky Akos kocsi-kárpitos és fényező műhelye Székelyudvarhelyt, Kökereszt-tér 1. sz. Elvállal és pontosan készít a legkülönbözőbb kocsikat, szekereket; butorok bevonását, szobapadlók fényezését; kocsis és szekérüléseket, függőlámpák, kép- és tükörkeretek, valamint butorok aranyozását, fényezését. Költőzködéseknél butorok és más kényesebb tárgyak szakszerű, felelősség mellett való becsomagolását teljesíti. — Ablakredőnyök nagy választékban kaphatók!

Mint gyógyviz csodahatásu.

Kásznói Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, tüveg-, porcellán- és diszműáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítvány.

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni! 3-904. szám.

Feladási hirdetmény.

A gyergyó-ujfalvi közbirtokosság közhírré teszi, hogy ujfalvi községhezánál **folyó évi június hó 12. napján délután 2 órakor** kezdődő nyilvános árverésen eladja a nagy libánpataki 1902. és szilasi erdő részben 1899. és 1901. években kijelölt vágásokban levő fenyőfáját.

Kikiáltási ára a libánpataki résznek 7648 K és a szilasi résznek pedig 5626 K, melyen alul a fa nem adatik el, bánatpénz a kikiáltási árak 10 százaléka.

Megkésve érkező vagy az árverési szerződés feltételétől eltérő utóajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

A részletes árverési és szerződési feltételek az erdőbirtokos alóhrott törvényes képviselőjénél megtekinthetők.

Tájékoztató szolgáljon, hogy a kihasználás alá kerülő területek a libánpataki 21. kat. hold kiterjedésű a községtől mintegy 20 km., a tutajozható Marostól 21, az országúttól 2, a Kassai-féle gőzfürésztől 4 és a legközelebbi vasúti állomástól pedig 33 km. távolságra van és hogy az

eladó fa luc és részben jegenye fenyő melmagasságban kéreggel együtt 10-70 átlag 25 cm., famagasság 9-32 átlag 22 m., haszonfa hossz. 7-22 átlag 15 m. vastaguak és 1912 m³. haszon fát.

A szilasi terület 45:3 kat. hold kiterjedésű a községtől 24 km., a tutajozható Marostól 25, a közelebbi vasúti állomástól 37. és a Kassai-féle gőzfürésztől 7 km. van; luc és részben jegenye fenyő melmagasságban kéreggel együtt 10-78 átlag 24 c.-m., famagasság 9-32 átlag 21 m., haszonfa hossz. 7-22 átlag 14 m. vastaguak és 1872 m³. haszonfát tartalmazónak van becsülve.

Gyergyó-Ujfalu, 1904 május 19.

Az elnökség:

Bányász Sándor,
b. elnök.

Sólyom Péter,
b. jegyző.

Kérjen

csak

Selle és Káry-féle

legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcalf, oscarina, chevreaux és lakkeipőhöz Bécs, XII. l.

Névjegyek, eljegyzési- és esküvői-kártyák, meghívók, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron és gyorsan készülnek

Betegh Pál
könyvnyomdájában
Sz.-Udvarhelyt,
Kossuth-utca 15. sz.

Alkalmi vétel!

Alapított: 1865.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

női- és férfi divatruháza Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér 4-ik szám. Gyors és pontos kiszolgálás!

Alkalmi vétel!

Alapított: 1865.

Tájékoztató rövid kivonat az árjegyzékből:

(A tavaszi és nyári időnyre igen hasznos tudni valók.)

Tavaszi és nyári divatcikkek dus raktára. o o o

Férfi- és női ruhák teljes elkészítettése elsőrendű műtermekben! o o o

Menyasszonyi o kelengyék nagy választékban! o

Állandó nagy választék bluz- és ruha selymekben féláron is alul!!

Legnagyobb o raktár férfi és fiu ruháknak v a l ó posztókban, páratlan olcsó árakban, kiváló minőségekben! o o

- Női ruha-kelmék méterenkint 0.25-2.50 frtig.
- Jó mosó kartonok 0.14-0.30 frtig.
- „ „ pikétek „ 0.20-0.38 frtig.
- „ „ szatének „ 0.28-0.48 frtig.
- Selyemfényű voilok „ 0.28-0.40 frtig.
- Zefirek „ 0.18-0.40 frtig.
- Oxfordok „ 0.24-0.36 frtig.
- Lepedő vásznak 156-200 cm. szélességig 0.45-1.10 frtig.
- Véges vásznak (23 méteres végenként) 3.50-12 frtig.
- Férfi ruha-posztók mt.-kint 1.10-7.50 frtig
- Diszitett női kalapok 0.70-12 frtig.
- Nap és esernyők, fekete és színes 1.00-8.50 frtig.
- Női kész bluzok 0.80-5.50 frtig.

- Dus raktár női és férfi fehéreneműkből, férfi és fiu kalapokból. Butorkelmék, asztal és ágyterítők, függönyök, futó és garnitúra, valamint fali- és ágyelő-szőnyegek. Selyem, gyapju és mosókendők. Abroszok, szalvéták, portörülők és törülköző-kendők. Zsebkendők. Szalagok. Csipkék, csipkeszővetek, csipkegallérok, zsinórdiszek, nyakkendők és haris-

Férfi és fiu ruhák legújabb divat szerinti elkészítettését — mérték után kitérő szabásért teljes felelősséget vállalva — feltűnően olcsó árak mellett eszközölöm.

☞ Tekintettel az árak emelkedésére a fenti olcsó árak csak a jelenlegi készlet kiürüléséig kötelezők. ☜

nyák. Férfi és fiu kész ruhák, saját készítményű matracok, Selyem és cloth paplanok, takarók s több más mindennapi szükségletek.

Férfi, női és gyermekecipők árából:

Kis gyermekecipők 45 krtól 50 krig. Nagyobb fűzős 90-1.10-1.30-1.60-1.90-2.20 frtig. Férfi, bőr, cugos 2.60-3.20-4.20-6.50 forintig. Női, bőr, cugos 2.70-3.20-5.- forintig. Női, bőr, fűzős 3.-3.80-4.80-5.50 frtig. Női, bőr, gombos finom 4.80-5.50 forintig. Női, lakk, kivágott 1.90-2.20-2.60 frtig. Gyermekek, lakk, kivágott 1.50-1.70 forintig. Női, chefro, félcipő 2.90-3.50 frtig. Női, chefro, gombos 3.30-3.80 frtig. Vászonzcipő, fekete és barna (női) bőrrel körözve 95 krig. Ugyanez (férfi) 1 frt 10 krig.

Férfi divatosztály:

Egész rend sacco-öltöny 12 frttól feljebb, minőség szerint minden elképzelhető árakban. Egész rend Kaiser (salon) öltöny finom anyagból már 22 frttól feljebb; elegáns, finomabb kelméből 28 frttól, legfinomabb kelméből 34 forintig.